

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Goldschmied Sári*

Cím: *Rabszolganők*

Forrás: *Népszava*

Bp.

1915 V. 26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárg

687

Hely

Idő

"1915"

Személy

Helyszám

Rabszolganők.

*

A női kalapüzletek alkalmazottairól.

Kora reggel, amidőn a nagyvárost lüktetésbe hozza a zsi bongó élet és késő este, amidőn már szünetel a teremtő munka, jól öltözött, siető asszonyalakok tűnnek föl a pesti utcán. A fölületes szemlélő alig hinné, hogy ezek az elegáns ruhába bujtatott nők reggeltől napestig robotoló munkásasszonyok, de a dolgozók társadalmához tartozó ember az első látásra fölismeri bennük az osztálytársát, a fáradt testből, megtört szemekből azonnal kiolvassa a proletársors minden fájdalmát, minden szenvedését. Ezek a munkásnők a női kalapüzletek rabszolganői, akiknél a jó ruha, szép kalap nem hőlmi divathóbort, nem is a luxus kifejezője, hanem nagy gondot okozó teher, szükséges rossz, amelyet akarva, nem akarva, elő kell teremteniök — a semmiből. A kereskedelemnek alig van még olyan ágazata, amelynek munkásait oly szemérmetlenül és annyira kizsákmányolnának, mint a nőikalap szakma alkalmazottait. Ennek a speciális kizsákmányolásnak oka abban rejlik, hogy az ebben a szakmában foglalkoztatott alkalmazottak több mint háromnegyedrészre női munkaerő, akik midezideig a munkáltatóik korlátlan befolyása alatt állottak vagy pedig jóhiszeműen a munkás és munkáltató érdekközösségének elvét vallották, nem látván meg a reális valót, nem érzvén saját testükön azokat az ostromsapáso-

kat, amelyeket éppen az ezen külömbiségek-ből eredő áthidalhatatlan érdeellentétek vágtak végig rajtuk. De fordult az idő ke-reke... A XX. század korát az erők, ener-giák koncentrációja jellemzi, kezdve a tő-kések és munkások szervezkedésén, egészen a világháború tömegének organizálásáig. A kalapüzletek munkásnőit is a tömegető ha-talmának fölismerése hozta táborunkba, a fölismerése annak, hogy nyomoruságos hely-zetüket csakis a parányi energiák sűrűsíté-sével lehet megváltoztatni. És mi szociáldemokráta asszonyok örömmel, szeretettel fogadjuk közibénk szenvedő asszonytestvéreinket, új küzdőtársainkat...

Nekünk, kalapot vásárló nőknek, bizony sokszor fogalmunk sincs róla, mennyi könny, mennyi jajszó, mennyi tragédia fűződik minden egyes kalaphoz. Silány munkabérek, korlátlan munkaidő, hónapokig tartó fizetés-nélküli szabadság a holt idényben, halált le-helő dolgozóhelyiségek, mindmegannyi mi-zériák, amelyek sürgős és gyökeres orvoslást igényelnek, ha azt nem akarjuk, hogy dol-gozó asszonytestvéreink életének végső

sorsa a korai halál vagy az utca sarka le-gyen.

A női kalapüzletek alkalmazottainak fize-tésének átlaga 40—90 korona között váltako-zik. Milyen minimális összeg ez a megélhe-tésre még rendes viszonyok között is, hát még ma, amidőn az élelmiszerek ára 60—80, sőt 100 százalékkal is emelkedett, amelyhez még hozzá kell ütnünk a ruházkodás kiadá-sait is, mert hiszen az eladó alkalmazottnak

reprezentációs külsővel kell ellensúlyoznia a nyomor lázadását. Ezen nyomoruságos éh-bérekből előálló életnívót súlyosbitja még az a körülmény, hogy a legtöbb alkalmazott csak szezonmunkás, akiknek helyzete az idény mulásával mindinkább bizonytalanná válik, míg végre annak végén bekövetkezik a bértmunkás állandó veszedelme, a munka-nélküliség. Ilyenkor a munkáltató minden további nélkül elbocsáthatja és el is bocsátja fölöslegessé vált munkaerőit, mert hiszen lelkiismereti kérdést, erkölcsöt a kapzsi, a profitéhes munkáltató nem ismer. Tehát a munkásnőnek a szezonalatti csekély fize-téséből félre kellene tenni valamieskét arra az időre is, amidőn keresetképtelenné válik, amidőn munkaerejére senki sem reflektál. A munkáltatók azon erkölestelen érvvel véd-dik eljárásukat, hogy az üzletmenet pang, a viszonyok rosszak. Ez igaz, nekik azonban módjukban volt a fulnaggy haszonból, mun-kásaik kizsákmányolásából erre az időre is fényesen biztosítani megélhetésüket, holott alkalmazottaiknak a fődényben is alig jutott a szükös mindennapira. A munkaidő a szezon alatt korlátlan. Lezárt rollók mögött a késő éjjeli órákig folytatják robotjukat ezek a szegény, vevőtől és munkáltatótól agyongyötört teremtesek, akik nagyon sok esetben anyák, feleségek. És ami a legször-mobb, nem is szakmájukba vágó, hanem ház-tartási munkákat végeztetnek velük. Mióta a kormány a teljes vasárnapi munkaszünetét fölfüggesztette, azóta egyetlen pihenőnapjuk-tól is meg vannak fosztva. A munkáltatók

bár több ízben becsületszóra írásban kijelentették a vasárnapi munkaszünet respektálását, ígérteiket gyávan megszegték, igazolva a mi álláspontunkat hogy a munkáltató becsületszava a legtöbb esetben leszallítandó annak kellő értékére. Így legutóbb pünkösdi vasárnapjára és hétfő délutánjára vonatkozóan is a munkáltatók becsületszavukat adták írásban, hogy a megállapodást kötelezőül elismerik, üzletüket zárva tartják és alkalmazottaikat nem dolgoztatják. *És mert akadtak naiv alkalmazottak, akik komolyan vették a munkáltatói becsületszót, a Heller Frigyesné, Csányi-utca 12. szám alatt levő cég ezen megállapodás betartásából kifolyólag két munkásnőjét azonnal elbocsátotta.*

És ha van szívünk, ha lelkünk eléggé édeszt ahhoz, hogy egy ily kalapüzlet munkahelyiségébe egy pillantást is vessünk, akkor látjuk még a kalapüzletek munkásnőinek nyomoruságát teljes valójában. Büzös, dohos levegőjű, tulsufolt helyiségben, villany- vagy gázvilágítás mellett, gyakran félhomályban dolgoznak ezek a fáradt testű, megtört szemű asszonyok, itt szívják magukba a tuberkulózis, a különféle betegségek csíráit, itt mérgezik meg a jövő nemzedéket. Megfelelő női iparfölgyelet gyakorlását mi már régóta követeljük, de kiáltó szavunk elöl elzárják fülüket az illetékes fórumok, holott a nőmunkások egészségügyi kérdése az állam és társadalom legeminentsebb érdekei közé tartozik.

*

Ma Európa földjén vérzivatar szánt vé-

gig, gyöngö kiáltásunk belevész az ágyuk, srapszelek fülsiketítő zajába, a háboru tomboló orkánjába. Törvényes védelemre nem számíthatunk, a nők nagy tömegének azonban kötelessége oltalmába fogadni szenvedő asszonytársait. *A vásárló asszonyok ne sze-*

rezzék be szükségleteiket este 7 óra után és jóképen ne vásároljanak vasárnap, nemcsak kalap-, de minden egyéb oly üzletben sem, amelynek nyitvatartását a hadsereg érdekei nem követelik meg. Maguknak a munkásnőknek pedig sietni kell a szervezkedéssel. A háboru után a női munka erőteljes lendülettel tért fog hódítani és bizony nagyon nagy lesz azoknak az asszonyoknak a száma, akik kénytelenek lesznek otthagyni az anyanyiszor megénekelt és oly óva féltett családi tűzhelyet, a nőies foglalkozásokat. Nagyon sok asszony, aki eddig semmittevésben töltötte el életét vagy tudatlanságból nem választott magának elethivatást, kényszerűségből ki fog menni az élet nagy arénájára. És bizonytal az ipar és kereskedelem ezen ágazatában is megnövekszik a munkásnők száma. Ha a már ezen pályán dolgozó nők nem fogják előkészíteni a talajt, úgy jövőjük még sivárabb lesz, mint jelenjük, ha ellenben félreteszik elnyomóikkal szemben használt eddigi fegyverüket, a kétségbeesést és könnyeket, fölcserélve azokat komoly öntudattal, ha megtanulják a szemünk előtt lefolyó nagy harcokból a szolidaritás hatalmas erejét, akkor közelebb jutottunk

ugy ezen szakma speciális mizériáinak, valamint a dolgozó nők általános gazdasági helyzetének megjavításához.

Goldschmied Sári.